

VIII.

Baloghné Gyurgyovics Renáta

Életmód

Tematikus terv és óravázlatok

Bevezetés:

A cigány/roma nemzetiségi oktatás a magyarországi köznevelés részeként - megvalósítja a nevelés és oktatás általános céljait és feladatait, emellett biztosítja a cigányság nyelvének tanulását, történelmének, szellemi és anyagi kultúrájának megismerését, a hagyományőrzést és – teremtést, az önismeret kialakítását, a kisebbségi jogok megismerését és gyakorlását.

A segédanyagok - **tematikus terv, óraterv, reflexiók, elemzések** - főként a beás nyelv és nemzetiségi irodalom, valamint a cigány/ roma nemzetiségi népismeret megismertetését célozza, illetve segítséget nyújthat a tanulási- tanítási folyamat tervezésében és megvalósításában.

Tematikus terv: beás nemzetiségi nyelv és irodalom

Tematikus egység: Életmód

Tervezés, célok, elvek

Az előkészítés, tervezés fázisában mindig át kell gondolni, hogy mit, hogyan és mivel szeretnénk megvalósítani a tanulási-tanítási folyamatban. Ez sok nehézséget okoz, hiszen a beás nyelv oktatása területén elenyésző számban állnak szakirodalmak, segédanyagok rendelkezésre. A „mit” és „hogyan” tanítunk tervezése még nem okoz akkora nehézséget, a fejtörést a „mivel” okozza. Nem lehet hozzáférni középiskolai nyelvkönyvekhez sem (általános iskolai sincs) és hozzá tartozó munkafüzetekhez, digitális feladatokhoz, mint más nyelvi tantárgyak esetében. Minden egyes feladatlapot, segédanyagot magam készítek, amely nem egyszerű folyamat, hiszen az *ä* és *î* betűt egyesével kell beszűrnöm a szövegekbe, feladatokba, és ez nagyon sok időt igényel. A másik fő probléma egy-egy nagyobb tematikus egység tervezése és feldolgozása során, hogy szavakat, kifejezéseket, terminusokat nem tudunk lefordítani, hiszen a beás nyelv szókészlete nem olyan színes és változatos, mint például a magyar nyelv. Sok esetben csak körülírással sikerül megvalósítani ezt, például ennél a témakörnél a pincér, szakács szó, vagy több alapétel megnevezését sem tudjuk lefordítani (húsételek, főzelékek, vagy süteményeket sem).

A témát 9 tanítási órára osztottam, ebből négy új ismeretet feldolgozó és rendszerező óra, három alkalmazó, feladatmegoldó óra és kettő ellenőrző, értékelő óra. A téma felosztásánál figyelembe vettem a tanulók képességeit, készségeit, haladási ritmusát. Elképzelhető lenne gyorsabb haladás is, de annál a csoportnál, ahol a tanítás a gyakorlatban megvalósult, ez nem lett volna hatékony és célravezető. A feldolgozott tananyag érettségi témakör, amely a szóbeli érettségi vizsga részét képezi, amely a múlt idejű igék, egy esemény elbeszélése témaköre után következik. Elsődleges fejlesztési célom, ezzel az etappal az érettségi szóbeli, írásbeli vizsgára, valamint az első negyedévi szóbeli vizsgára való felkészítés. A szóbeli felkészítés részét képezi: egy szerepjáték, amely egy éttermi szituáció eljátszását jelenti a vizsgáztatóval, rendelés a feladat, pincér és vendég közötti interakció. A vizsga további része, az ételek témakörében a képleírás, és a téma önálló kifejtése. A beszédkészséget fejlesztő feladatokon túl a tematikus egység hallásértési feladatokat tartalmaz (igaz-hamis, kiválasztós feladat, rövid kérdések), intenzív olvasásértési feladatokat (szövegértés, érettségi típusú feladatok), írás készség fejlesztő feladatokat (szövegértés, szövegalkotás, nyelvi közvetítő képességet fejlesztő feladatok, fogalmazás). A nyelvtani anyag kommunikatív gyakorlására is lehetőséget ad a téma feldolgozása (például párbeszéd alkotása, képleírás, plakát készítés, együttműködésen alapuló tanulás). Párban vagy csoportmunkában lehet a beszédkészséget a legjobban fejleszteni. Célom felhívni a tanulók figyelmét az egészséges táplálkozás, és egészséges életmód előnyeire és hatásaira, a téma rendkívül fontos, ha a cigányok magas

halálózási arányát vesszük figyelembe, és alacsony átlag életkorukat. Egyúttal e téma lehetőséget teremt a fenntarthatóság és környezettudatosság ismerveinek összekapcsolására, erre remek lehetőséget teremtett a szövegalkotás, amely egy fogalmazás írása volt.

Megvalósítás

Tematikus egységünk központi témája az életmód, amely tovább oszlik kisebb egységekre. A tanórák folyamán számos alkalom kínálkozik a nyelvi készségek fejlesztésére. Készítettünk szöszedeket, recepteket az ételek témakörében, egészséges életmódra ösztönző fogalmazást írtunk, terveztünk étlapot, készítettünk plakátot, használtunk IKT eszközöket, oldottunk meg digitális feladatokat, alkalmaztunk kooperatív technikákat, értékeltük egymást, és önmagunkat, a tanulók reflektáltak a tanulási-tanítási folyamatokra. Eljátszottunk különböző kommunikációs szándéknak megfelelő szituációkat. Megtanultunk írni rövid, leíró jellegű szövegeket, és a viselkedési normákat feszegettük. A tanórák folyamán a tanulók dolgoztak egyénileg, önállóan, páros és csoportmunkában, illetve frontális osztálymunkával. Úgy gondolom sikerült az egyensúlyt megtartanom, változatosan használnom a munkaformákat. Az osztályközösség tanuláshoz és egymáshoz való viszonya optimális, ezért a páros és csoportmunkák alkalmazása jó hangulatot eredményezett. Szívesen alkalmazom az együttműködésen alapuló tanulást, amely fejleszti a társas és szociális kompetenciákat, az együttműködési készséget és a kommunikációt. A tanórák fontos részét képezik a frontális osztálymunkák is, hiszen a tanulók igénylik az értelmezésnél a tanári magyarázatot, a közös megbeszélést. A tanóráim részét képezi az állandó ismétlés, mert tanulóink hátrányos/halmozottan hátrányos helyzete miatt az otthoni tanulás lehetőségei korlátozottak, illetve nincs otthoni, önálló tanulás. A tanóráimon egy jól bevált értékelési módszert alkalmazok minden évfolyamon, az elvégzett feladatok után pontokkal jutalmazom a teljesítményt, így motiválva a tanulókat. A megadott pontok (15) megszerzése után órai munka ötös jár.

A ráhangolódás szakaszában jelent meg az előzetes tudás előhívása és mozgósítása, amely több tanulási technika alkalmazásával valósult meg: pókháló ábra, keresztretjtvény, szókereső, ezt feladatlapokkal egészítettem ki. A jelentésteremtés szakaszában a frontális oktatás mellett megjelent az együttműködésen alapuló tanulás, amely a kreativitást, kritikai gondolkodást fejleszti, szövegértő vagy alkotó készséget igénylő feladatok is, kiegészítve az IKT eszközhasználattal, mely segíti a tanulót a digitális kompetencia fejlesztésében és az érdeklődés fenntartásában. A formatív

értékelés a tanórákon folyamatosan megjelent, de fontosnak tartom azt is, hogy a tanuló reális önértékeléssel rendelkezzen, ezért erre is figyelmet fordítottam. A pontok összegyűjtésével a szummatív értékelés is megjelent.

Tapasztalatok

Tapasztalatom szerint jobb eredménnyel jár az a tanulási folyamat, ahol kisebb egységekre tagoljuk a tananyagot. A 9 tanítási óra anyaga jól felépített, egymásra épülő, átlátható, könnyebben elsajátítható a gyengébb tanulók számára is. Biztosítják a kisebb egységek a tanulási sikerélményt, a tanári értékelések, dicséretek, pozitív megerősítések pedig a tanulási motivációt. Lehetőséget teremt a kisebb tanulási egység a gyengeségek, lemaradások feltérképezésére, amely visszajelzést ad mind a tanuló, mind a pedagógus számára.

Tematikus terv

A pedagógus neve: Baloghné Gyurgyovics Renáta

A pedagógus szakja: beás nyelv és irodalom tanár

Az intézmény neve: A Tan Kapuja Buddhista Gimnázium és Általános Iskola

Műveltségi terület: Élő idegen nyelv

Tantárgy: Beás nyelv és irodalom

A tanulási-tanítási egység témája: Életmód

A tanulási-tanítási egység cél- és feladatrendszere:

Beszédértés:

- A tanuló képessé tétele arra, hogy a természetes vagy rögzített beszédet, ill. a sztenderdtől eltérő és kommunikációs zajjal kísért hangzó beszéd főbb gondolatait is megértse.
- A tanuló képessé tétele a köznapis beszédhelyzetek, beszédesemények részleteikben való megértésére is.
- A tanuló képes megérteni a köznyelvi beszédet a hétköznapi tanult témakörökben.
- Hallott szöveg gondolatmenetét képes követni, annak lényeges és kevésbé fontos információinak figyelembe vételével is.
- Ismerős témájú előadást képes követni, akkor is, ha autentikus beszélőt hall.
- Telefonbeszélgetésekben az elhangzó információkat többségében képes megérteni.
- Köznyelvi szövegekben képes az egyes gondolatokat, érzéseket, véleményeket megérteni, az egyes véleményeket elkülöníteni/azonosítani.
- A szövegértési stratégiákat biztonsággal alkalmazza ismeretlen szavakat, kifejezéseket tartalmazó hallott szöveg megértésekor.
- Az érettségi vizsga elveinek megfelelően képes természetes és gépi hang megértésére, a szöveghez kapcsolódóan információk beazonosítására.

Beszédkésztség:

- A tanuló képessé tétele önálló beszédtevékenységre beás nyelven – akár váratlan szituációban is.
- A tanuló felkészítése a mindennapi élet beszédtemáival kapcsolatos kommunikáció megértésére és az abba való bekapcsolódásra.
- A kommunikatív kompetencia fejlesztése hétköznapi és attól eltérő szituációkban (pl. vizsgahelyzet).:
- A tanuló képes a hétköznapi beszédhelyzetekben a nyelvi és a kommunikációs illemszabályoknak megfelelő szöveg létrehozására.
- Képes probléma felvetésére, a lehetőségek osztályozására, a közöttük való választásra.
- Véleményét, gondolatait a hétköznapi témákon kívül a közösséget érintő témakörökben is képes kifejezni, róluk önállóan tud ítéletet alkotni.
- Képes a hétköznapi mellett irodalmi szövegek tartalmának összefoglalására, lényeges elemeinek kiemelésére, a szó szerinti és másodlagos jelentések értelmezésével.
- A tanuló képes váratlan szituációkban is megnyilatkozni.
- Részletes, folyamatszerű utasítások követésére, adására képes.
- A beszélgetések során körülírásra, javításra, szinonimák alkalmazására képes.
- Az udvariassági szokásokat, formulákat a helyzetnek megfelelően használja.
- A mindennapi témákon túl képes beszélgetést folytatni aktuális problémákról is.
- A szóbeli érettségi vizsga követelményeinek megfelelően a vizsga témaköreiben megfelelő minőségű és mennyiségű összefüggő szöveg alkotására képes. Megszólalása alkalmazkodik a vizsgán elvárható kommunikációs illemszabályokhoz.

Olvasásértés:

- A közérthető nyelven, hétköznapi témában írt összefüggő szöveg megértésének elősegítése.
- Önálló állásfoglalás létrehozásának elsajátíttatása.
- A lényeges és részinformációk megértése, elkülönítése.

- A tanuló képes a hétköznapi szövegekben a lényeges, és kevésbé fontos információk megértésére, azonosítására. A kapott információkat képes hasznosítani.
- Hosszabb szövegek esetén is képes az információ lehetőség szerinti gyors megkeresésére, illetve azok összefüggéseinek megtalálására a szöveg különböző részeinek segítségével.
- Ismerős témákban képes kiemelni a fontos gondolatokat hétköznapi és az írott és elektronikus sajtóból származó szövegek esetében is. Képes a tény és a vélemény elkülönítésére, a szöveg átfogó értelmezésére és értékelésére.
- Az ismeretlen szavak jelentését képes azonosítani az ismerős szövegkörnyezet vagy egyes szavak alapján.
- Az autentikus szövegek ismeretlen szavait képes megérteni a szövegkörnyezet segítségével.
- Az érettségi vizsga követelményeinek megfelelően képes alkalmazni a tanult szövegértési technikákat.

Íráskészség:

- Jártasság kialakítása összefüggő, tagolt szöveg létrehozására beás nyelven többféle műfajban, hétköznapi témában.
- Események, élmények, érzések tükrözésére való képessé tétel.
- Hatékony írásbeli kommunikáció elősegítése.
- Több írásbeli műfaj formai és tartalmi követelményeinek elsajátíttatása beás nyelven.
- A tanuló képes összefüggő szöveg megalkotására a tanult és az őt érdeklő témakörökben.
- Képes véleményét, gondolatait kifejteni a hétköznapi és az azon kívüli (egyszerűbb művészeti, társadalmi) témakörökben. Képes problémák felvetésére, megfogalmazására.
- Beás nyelvű nyomtatványok kitöltésére képes.
- Képes a vázlatkészítés alapvető technikáit alkalmazni, a vázlatot vizuális elemekkel gazdagítani, érthetőbbé tenni.
- Rövid olvasott vagy hallott szövegről írásbeli összefoglalást, tartalmi kivonatot tud készíteni.

- Írása tagolt, a megfelelő részek (bevezetés, tárgyalás, befejezés) formájukban és tartalmukban (az írásmű részeinek funkciói alapján) elkülönülnek.
- A tanuló ismeri és alkalmazza az alapvető szövegkohéziós eszközöket írásbeli megnyilatkozásaiban.
- Irányított fogalmazási feladat során a feladat utasításait követni képes, a kötött és a kreativitást igénylő részeket összefüggő szövegben képes egyesíteni.
- Írását képes ellenőrizni, tudatosan korrigálni tanult szempontok alapján.
- Hagyományos és elektronikus szövegeket (sms, e-mail, hivatalos levél) képes alkotni a formai követelmények betartásával.

Fejlesztendő attitűd:

- A tantárgy speciális fejlesztési céljának megfelelően a kisebbségi nyelvvel, illetve nyelvekkel kapcsolatos szemlélet kialakítása.
- Lehetővé kell tenni, hogy e korosztály megfelelő kritikai érzéssel helyes ítéletet tudjon alkotni.
- A beás nyelv kultúramegőrző szerepének fontossága kialakuljon.
- Az identitás meghatározásában betöltött szerepe megerősödjön.
- Helyes táplálkozási, étkezési szokások kialakítása.
- Egészséges életmód pozitív hatása életünkre, egészségtelen ételek visszaszorítása.

Készségek és képességek fejlesztés:

- A tanulók ismerjék a nemzetiségükhöz tartozó ételeket, az étkezési szokásokat normákat.
- Legyenek képesek írásban és szóban megnyilvánulni.

- Gyűjtsenek információt, szerezzenek ismereteket arról, hogy milyen ételek, ételreceptek vannak, elkészítési módjukról, a hagyományos ételekről, az egészséges étrend alapelveiről, illetve az újdonságokra legyenek nyitottak.
- Tudjanak véleményt alkotni, érvelni, vitázni arról, hogy hogyan változott az ételek, étkezési szokások szerepe a mai társadalomban.
- Tudjanak tájékozódni a füzetben, tanórai jegyzetekben.
- Tanulási technikák fejlesztése.
- Együttműködési készségek fejlesztése.
- Memória, vizuális memória fejlesztése.
- Digitális kompetencia fejlesztése.
- Tanulói munkák értékelése, önértékelés, mások munkáinak megismerése, értékelése.
- A szövegértés, szövegalkotás fejlesztése, a másodlagos jelentés és szövegkohézió terén való jártasság fejlesztése.
- Beszédkészség: A tanuló felkészítése a mindennapi élet beszédtemáival kapcsolatos kommunikáció megértésére és az abba való bekapcsolódásra. A kommunikatív kompetencia fejlesztése hétköznapi és attól eltérő szituációkban (pl. étteremben- párbeszéd alkotása).
- Hallásértés: extenzív és intenzív hallásértés fejlesztése, a középszintű érettségi feladattípusaihoz stratégia kialakítása. (igaz, hamis, helyes válasz kiválasztása, egyszerű rövid válaszos)
- Olvasásértés: A közérthető nyelven, hétköznapi témában írt összefüggő szöveg megértésének elősegítése. Önálló állásfoglalás létrehozásának elsajátíttatása. A lényeges és részinformációk megértése, elkülönítése.

- Íráskészség: Jártasság kialakítása összefüggő, tagolt szöveg létrehozására beás nyelven többféle műfajban, hétköznapi témában. Események, élmények, érzések tükrözésére való képessé tétel. Hatékony írásbeli kommunikáció elősegítése. Rövidebb és hosszabb terjedelmű szöveg létrehozása (képleírás, irányított fogalmazás)

Tanítandó ismeretek:

- Nyelvhelyesség (meglévő ismeretek): alaktan, morfémák, szófajok, főnév, főnévragozás, melléknév, ige, irányok, birtoklás kifejezése .
- Szókincs bővítése.
- Udvariassági formák.
- Nyelvi norma.
- Képleírás, párbeszéd.
- Szövegértés, szövegalkotás, irányított fogalmazás.

Elérendő nyelvi szint:

-A2-es nyelvi szintről elmozdulás B1-es nyelvi szintre.

A tanulási-tanítási egység helye az éves fejlesztési folyamatban:

Előzményei: Személyes élmény elmesélése: jelen és múlt, egy elmúlt esemény elbeszélése, a hét eseménye – aktuális történések alapján (15 óra)

Témakör: Életmód: napirend, időbeosztás, egészséges életmód (9 óra)

Tantárgyi kapcsolatok: magyar nyelv és irodalom, roma/cigány nemzetiségi népismeret, informatika

Osztály: 11. osztály, heti 5 óra

Felhasznált források:

Kerettanterv: https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/nemzetisegi_nevelas_oktatas_kerettantervei/cigany_beas_romani,
letöltés: 2022. 09. 11

Érettségi követelmények: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2017/elo_idegen_nyelv_vk.pdf
letöltés ideje: 2022. 09. 11

Tankönyv: Orsós Anna: Beás nyelvkönyv, Pă lyimbă băjásilor. Kaposvár, 2010, letölthető:

http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/beas_nyelvkonyv/a_bes_nyelv_hangtana.html

[letöltés ideje: 2022. 09. 11.](#)

Orsós Anna: Beás-magyar kézisótár. Vorbé dă băjás. Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, 2010

Orsós Anna: Magyar-beás kézisótár. Vorbé dă băjás. Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, 2010

Orsós Anna: Beás- magyar igeszótár, Gandhi Közalapítványi Gimnázium és Kollégium, Pécs, 2002

Pálmainé Orsós Anna: Felkészülési segédanyag a profex nyelvvizsgaközpont beás nyelvi vizsgájához, PTE BTK NTI, Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs, 2005

Internetes programok: redmenta.com, wordwall. net, wordart.com

Dátum: 2024. 10. 10.

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek (attitűdök, készségek, képességek)	Ismeretanyag (fogalmak, szabályok stb.)	Módszerek, munkaformák	Szemléltetés, eszközök	Megjegyzés
1.	Az ételek és étkezés.	Ráhangelődő óra Előzetes ismeretek mozgósítása Motiválás Érthetőség, szemléletesség, tartósság Megerősítés, már tanult ismeretek felidézése Szövegalkotás	Beszédképesség Beszéderítés Olvasásértés Írásképesség Hallásértés fejlesztése Szövegkohézió, irányított fogalmazás	Szókincsbővítés, Mondatalkotás, Képleírás Jelen és múlt idő	Frontális munkaforma Egyéni és párosmunka Csoportmunka IKT alapú és kooperatív tanulásszervezés	IKT eszközök: projektor, laptop, tablet feladatlap, tanulói füzet, tábla, keresztretjtvény, wordwall	Egy leíró jellegű, folyamatos, összefüggő szövege alkotása. Óraterv I.
2.	Az ételek és étkezés	Párbeszéd alkotás szerepjátékok Ételrendelés az étteremben Étlap készítése. Új ismeretet feldolgozó és rendszerező óra reflektálás az előzetes ismeretekre, vázlatkészítés, már tanult ismeretek felidézése, elsajátított	Beszédképesség Olvasásértés Írásképesség Hallásértés fejlesztése Írásbeli és szóbeli kommunikáció fejlesztése Kreativitás Ok-okozati összefüggések felismerése	Szókincsbővítés Udvariassági forma Másodlagos jelentés Nyelvi norma Nyelvhelyességi ismeretek	Egyéni munka Csoport munka Frontális munka Szókereső	IKT eszközök: projektor, laptop Feladatlap Tanulói füzet Szókereső	A megadott szituációban (étteremben, ételrendelés) párbeszéd alkotása írásban, majd szóban. Étlap tervezése, plakát készítése megadott szempontok alapján. Óraterv II.

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek (attitűdök, készségek, képességek)	Ismeretanyag (fogalmak, szabályok stb.)	Módszerek, munkaformák	Szemléltetés, eszközök	Megjegyzés
		ismeretek mélyítése, ellenőrzés					
3.	A pap és a tojások című olvasmány feldolgozása kooperatív együttműködésen alapuló tanulással	Új ismeret feldolgozása és rendszerező óra Rögzítés Elmélyítés Előzetes ismeretek mozgósítása Szövegértés, Ellenőrzés Kritikai gondolkodás fejlesztése, Együttműködés	Beszéd-készség Olvasás-értés Íráskészség Hallás-értés Probléma-megoldás Információ-kezelés Döntéshozás Ismeretek önálló szerzése feldolgozása, értelmezése, elemzése és értékelése	Szókincs-bővítés Szövegkohézió Szövegfeldolgozás Szövegértés Másodlagos jelentés	Csoportmunka Idézetkártya Szakértői mozaik Villámkártya Szóforgó kooperatív tanulás	Olló, ragasztó, feladatlapok, A3 és A4 lapok, képek, filcek, csomagoló papír Füzet, Tábla Értékelőlapok	Szert tesznek a tanulók, olyan magatartásokra és képességekre, szociális készségekre, amelyek az együttműködést, a hatékony állampolgári létre való felkészülést segítik. Óraterv III.
4.	Érettségi típusú feladatok: olvasott szöveg értése és hallott szöveg	Ismétlő, gyakorló óra Előzetes ismeretek használata, gyakorlati alkalmazása, reflektálás az előzetes ismeretekre Értékelés	Beszéd-készség Olvasás-értés Íráskészség Hallás-értés	Szókincs-bővítés Jelen és múlt idejű igék Mondatalkotás	Egyéni munka Páros munka Frontális osztálymunka	IKT eszközök: projektor, fülhallgató, laptop, tablet Füzet, Tábla	Érettségi típusú feladatok gyakorlása: igaz-hamis, rövid kérdések, helyes válasz kiválasztása. Recept készítés.

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek (attitűdök, készségek, képességek)	Ismeretanyag (fogalmak, szabályok stb.)	Módszerek, munkaformák	Szemléltetés, eszközök	Megjegyzés
							Óraterv IV.
5.	Helyes táplálkozási szokások napjainkban	Rendszerező óra Önkifejezési készség Ok-okozati kapcsolatok feltárása Következtetések, érvek, tények keresése Ismeretek összekapcsolása	Beszédképesség Olvasásértés Írásképesség Hallásértés Önálló munka Kreativitás fejlesztése	Szövegtagolás, felépítés (bevezetés, tárgyalás, befejezés) Szövegösszefüggés	Egyéni munka Frontális osztálymunka	Füzet Íróeszközök	A tanulók felhasználhatják mindazt a megszerzett információt, tudást, amelyet az ezt megelőző feladatsorozat megoldása során sajátítottak el.
6.	Receptgyűjtemény készítése	Alkalmazó óra. Tanulói kutatás Önkifejezési készség Önértékelési készség Ellenőrzés Megbeszélés	Írásképesség fejlesztése Beszédképesség és olvasásértés Hallásértés kreativitás	Szövegtagolás felépítés összefüggés	Páros munka Frontális osztálymunka	Füzet Íróeszközök, IKT eszközök: projektor, laptop. tablet	Az eddig írt recept alapján (kenyér) receptek tanulmányozása és összegyűjtése, majd receptek írása. Tanulói kutató munka
7.	Receptgyűjtemény készítése	A téma összefoglaló rendszerezése Ellenőrző (értékelő) ellenőrzése, értékelés Ismeretek alkalmazása Reflektálás	Beszédképesség Olvasásértés Írásképesség Hallásértés fejlesztése	Az előző órák megtanult nyelvhelyességi, életmód témakörébe tartozó	Párosmunka Frontális osztálymunka	füzet, íróeszközök, IKT eszközök: tablet, projektor, laptop	Összefoglaló feladatok. IKT feladat: ppt készítése az

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek (attitűdök, készségek, képességek)	Ismeretanyag (fogalmak, szabályok stb.)	Módszerek, munkaformák	Szemléltetés, eszközök	Megjegyzés
			IKT eszközhasználat Kritikai gondolkodás készségének fejlesztése Szövegalkotás fejlesztése Logikus gondolkodás fejlesztése	ismereteinek rendszerezése			eddig tanult ismeretek felhasználásával.
8. óra	Az egészséges életmód	Új ismeretet feldolgozó óra	Beszédképesség Olvasásértés Írásképesség Hallásértés Önálló munka Kreativitás fejlesztése	A helyes és a helytelen táplálkozás A testmozgás szerepe az egészség megőrzésében Testápolás	Csoportmunka	Tábla, füzet, tablet, szóforgó, csomagolópapír, filcek, zsírkréta, íróeszközök	Reklám plakát készítése különböző témákban.
9. óra	Összefoglalás	Tanult ismeretek rendszerezése	Beszédképesség Olvasásértés Írásképesség Hallásértés Információkezelés Döntéshozás Ismeretek önálló szerzése,	Az előző órák megtanult nyelvhelyességi, életmód témakörébe tartozó ismereteinek rendszerezése	Frontális osztálymunka Egyéni munka	Füzet Tábla Tablet Feladatlapok	Tanult ismeretek összegzése, egy szövegértést tartalmazó feladatlappal, nyelvtani feladatokkal,

Óra	A téma órákra bontása	Didaktikai feladatok	Fejlesztési területek (attitűdök, készségek, képességek)	Ismeretanyag (fogalmak, szabályok stb.)	Módszerek, munkaformák	Szemléltetés, eszközök	Megjegyzés
			feldolgozása, értelmezése, elemzése és értékelése				redmenta feladattal.

Óraterv I.

Az ételek és étkezés.

Bevezető, új ismeretet feldolgozó óra

Előkészítés, tervezés, célok:

A téma előkészítésénél és tervezésénél figyelembe vettem a beás nyelv szókincs készletének szűk mozgásterét, ezért a legegyszerűbb és alap ételek összegyűjtését, bemutatását tűztem ki célul. Az óra anyaga érettségi témakör, a szóbeli vizsga (képleírás, önálló téma kifejtése) szerves részét képezi, ezért az érettségi vizsga céljait, követelmény rendszerét tartottam szem előtt. A kerettantervben meghatározott fejlesztési területek kerültek középpontba, mint a beszédértés, beszédkézség, olvasásértés, íráskészség fejlesztése. Törekedtem a tanmenetben is meghatározott célok követésére, mint a szókincsbővítés, mondat és szövegalkotás, nyelvhelyesség fejlesztésére. Figyelembe vettem a tanulói csoport nyelvi készségeit, képességeit és szociokulturális hátrányát, illetve az ebből fakadó nyelvi hátrányt is, amely a nyelvi és gondolati kifejezést is nagy mértékben hátráltatja. Fő célom a tanulási motiváció felébresztése, amely által egy interaktív tanítási és tanulási folyamat hozható létre. Az óraterv menetétől nem tértem el és a választott munkaformákon sem változtattam.

Megvalósítás:

A ráhangolás fázisában az egyik célom az előző óra ismereteinek felidézése volt, amely szintén az írásbeli érettségi vizsga, a nyelvhelyesség rész központi témája, az ige. A feladat a kártyán szereplő szavakkal való mondataalkotás, amely az ige definíciójának gyakorlására alkalmas. Direkt módon választottam ki tanulókat, akik eleget tettek a tanári utasításnak. Az óra anyagának bevezetése, egy keresztretjtvényen keresztül történt, nem én árultam el, mi lesz az óra témája, hanem nekik kellett megoldozniuk az információért. A tanulók szeretik a keresztretjtvényeket, a többi évfolyamon is használom, szívesen vesznek részt ilyen jellegű feladatokban. A motiváció felkeltése sikeresen teljesült. A jelentésteremtés fázisát

két részre osztottam: az egyik a témáról való közös gondolkodás, asszociációk társítása, szókincsbővítés, íráskészség fejlesztése, gondolkodás fejlesztése, a szövegalkotás megalapozása. Az óra további felépítése, az új ismeret alkalmazása, elemzése és rögzítése volt: egyik fő feladat; képleírás, mondatalkotás, leíró jellegű szövegalkotás. A másik központi feladat: rövid és összefüggő szöveg létrehozása a megadott szempontok szerint, egy irányított fogalmazás alkotása. Az ismeretek, tanultak gyakorlása és összefoglalása játékos formában történt csoportosító, párosító, hiányzó szöveg pótlása típusú feladatok által. A tanulói teljesítmény ellenőrzése és értékelése folyamatos volt, az óra végén a tanulók saját teljesítményüket értékelték a kilépő kártyák által, tehát megvalósult a szóbeli és írásbeli értékelés, illetve az önértékelés is.

Kompetenciák:

A tanóra a következő kompetenciák fejlesztését segíti:

- anyanyelvi kompetencia: olvasás, írás.;
- idegennyelvi kompetencia: olvasásértés, beszéd-készség, íráskészség fejlesztése, hallás utáni értés.;
- digitális kompetencia: tablet használat, internet használat;
- hatékony, önálló tanulás: szövegértés, információk keresése, értelmezése.

A pedagógus neve: Baloghné Gyurgyovics Renáta

Műveltségi terület: Élő idegen nyelv

Tantárgy: Beás nemzetiségi nyelv és irodalom

Osztály: 11. osztály

Az óra témája: Az ételek és étkezés.

Az óra cél- és feladatrendszere: a fejlesztendő attitűd, készségek, képességek, a tanítandó ismeretek (fogalmak, szabályok stb.) és az elérendő fejlesztési szint, tudásszint megnevezése:

Az óra cél- és feladatrendszere: a fejlesztendő attitűd, készségek, képességek:

- Tájékozódás a füzetben, tanórai jegyzetekben.
- Tanulási technikák fejlesztése.
- Együttműködési készségek fejlesztése.
- Memória, vizuális memória fejlesztése.
- Nyelvtani és nyelvhelyességi készségek fejlesztése.
- Kommunikációs készségek fejlesztése.
- Beszédkészség, olvasásértés, hallásértés fejlesztése, íráskészség.

A tanítandó ismeretek (fogalmak, szabályok stb.): Udvariassági formák, másodlagos jelentés, nyelvi norma, érettségi témakör, képleírás. Szövegkohézió, irányított fogalmazás.

Elérendő fejlesztési szint, tudásszint megnevezése: Nyelvtani szerkezetek, A2 és B1 szint: - a tanuló megérti és helyesen használja az egyszerű szerkezeteket szóban és írásban, - ismerős helyzetekben elfogadható nyelvhelyességgel kommunikál, - az esetleg előforduló hibák és az érezhető anyanyelvi hatás ellenére érthetően fejezi ki gondolatait, kommunikációs szándékait.

Szókincs: A2 és B1: - a tanuló a megfelelő szókinccsel rendelkezik ahhoz, hogy kommunikálni tudjon a legtöbb olyan témában, amely összefügg saját mindennapi életével, - jól tudja alkalmazni alapvető szókincsét, noha még előfordulhatnak nagyobb hibák, - a bonyolultabb gondolatokhoz, témákhoz nem mindig találja meg a legmegfelelőbb kifejezőeszközt.

Az óra didaktikai feladatai: ráhangolás, témakör bevezetése, új ismeretközlés, ismeretbővítés gyakorlás, visszacsatolás, megerősítés

Tantárgyi kapcsolatok: magyar nyelv és irodalom, roma/ cigány nemzetiségi népismeret

Felhasznált források (tankönyv, munkafüzet, feladat- és szöveggyűjtemény, digitális tananyag, online források, szakirodalom stb.):

Felhasznált források:

Kerettanterv: https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/nemzetisegi_nevelas_oktatas_kerettantervei/cigany_beas_romani,
letöltés: 2022. 09. 11

Érettségi követelmények: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2017/elo_idegen_nyelv_vk.pdf
letöltés ideje: 2022. 09. 11

Tankönyv: Orsós Anna: Beás nyelvkönyv, Pă lyimbă băjásilor. Kaposvár, 2010, letölthető:

http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/beas_nyelvkonyv/a_bes_nyelv_hangtana.html

letöltés ideje: 2022. 09. 11.

Orsós Anna: Beás-magyar kézisótár. Vorbé dă băjás. Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, 2010

Orsós Anna: Magyar-beás kézisótár. Vorbé dă băjás. Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, 2010

Orsós Anna: Beás- magyar igeszótár, Gandhi Közalapítványi Gimnázium és Kollégium, Pécs, 2002

Pálmainé Orsós Anna: Felkészülési segédanyag a profex nyelvvizsgaközpont beás nyelvi vizsgájához, PTE BTK NTI, Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs, 2005

Internetes programok: wordwall. net, wordart.com

Dátum: 2024. 10. 10.

Időkeret	Az óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Megjegyzés
3 perc	Ráhangolódás: tanultak felelevenítése szókétyák segítségével. A jelen, és múlt idejű igék ismétlése mondataalkotással.	Megfigyelés Megbeszélés Ismétlés Ellenőrzés Fogalmak alkalmazása Beszédértés, beszédkésztség és nyelvhelyesség fejlesztése.	Egyéni és frontális osztálymunka	Szókétya Füzet	Az ige definíciójának meghatározása kétyán szereplő szavak által és mondatok alkotása: cselekvés (fásjé- csinál), történés (íngyácá- megfagy, jegesedik), létezés (jestyé- van). Szókétya 1. sz. mellékleten található meg.
5 perc	Keresztrejtvény: az óra témájának bevezetése. Célkitűzés: Az ételek és étkezés.	Aktivizálás Ismeretbővítés Megfigyelés Megbeszélés Beszédkésztség és íráskésztség fejlesztése.	Egyéni munka és frontális osztálymunka	Feladatlap Laptop Projektör	A tanulók nem készen kapják az információt az óra témájáról, meg kell dolgozniuk játékos formában érte. Keresztrejtvény 2.sz. mellékleten található meg
10 perc	Jelentésteremtés: Szavak gyűjtése és csoportosítása a megadott szempontok szerint: gyümölcsök, zöldségek, kész ételek. Cloud szófelhő készítése a szószedet felhasználásával.	Előzetes ismeretek felidézttetése, az új ismeretek prezentálása. IKT, szókinésbővítés,	Párosmunka, frontális munka	Füzet Tablet Laptop Projektör	Szófelhő 3. sz. mellékleten található meg. https://wordart.com/create

Időkeret	Az óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Megjegyzés
		írás készség fejlesztése, gondolkodás fejlesztése, beszédértés.			
15 perc	<p>A. feladat. Képleírás: 3 db kép, leíró jellegű bemutatása, mondatalkotások.</p> <p>B. feladat: Önálló téma kifejtése: a megadott szempontok és kérdések alapján, egyszerű és rövid szöveg alkotása. (10 mondat)</p>	<p>Az új ismeretek elemzése, alkalmazása, rögzítése.</p> <p>Esetleges hiányosságok, problémák, feltárása, pótlása.</p> <p>Megértés ellenőrzése.</p> <p>Írás készség fejlesztése: mondatalkotás és szövegalkotás.</p> <p>Olvasásértés és írás készség,</p>	Párosmunka Frontális munka	Füzet Laptop, Projektor Tábla Feladatlap	<p>Érettségi témakör, a szóbeli tétellap felépítésének megismerése.</p> <p>Képek 4. sz. mellékleten található meg.</p> <p>Feladatlap az önálló téma kifejtéséhez 5. sz. mellékleten található meg.</p>

Időkeret	Az óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Megjegyzés
		nyelvhelyesség fejlesztése. Irányított fogalmazás.			
4 perc	Reflektálás: A tanult ismeretek gyakorlása, fogalomalkotás digitális feladat wordwall segítségével, szavak és mondataalkotás.	Tanultak rendszerezése. Visszacsatolás Olvasásértés Nyelvhelyesség Beszédkészség és hallásértés fejlesztése. Gondolkodás fejlesztése IKT Dicséret	Egyéni munka Frontális munka	Füzet, tablet, laptop, projektor	A füzetben kigyűjtött szavakat, új fogalmakat, ismereteket, a közös megbeszélés után, az ismeret elmélyítése céljából játékos formában dolgozzuk fel. Wordwall megtekinthető 6. sz. mellékleten.
3 perc	Értékelés: A tanulói teljesítmény értékelése, és önértékelés kilépőkártyával.	Megbeszélés Önértékelés Szóbeli és írásbeli értékelés. Dicséret	Frontális munka Egyéni munka	Kilépőkártya	A kilépő kártya megtekinthető 7. sz. mellékleten.

Melléklet:

1. sz. melléklet: Szókértya (saját készítésű)

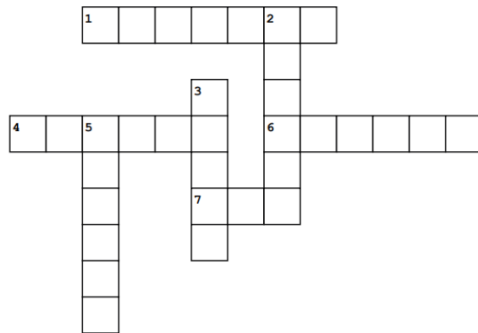
fásjé
fásje
o fákut

îngyácă
îngyăce
o îngyăcăt

jestyé
ăjrá
o foszt

2. sz. melléklet: keresztrejtvény (saját készítésű)

Mănkărij

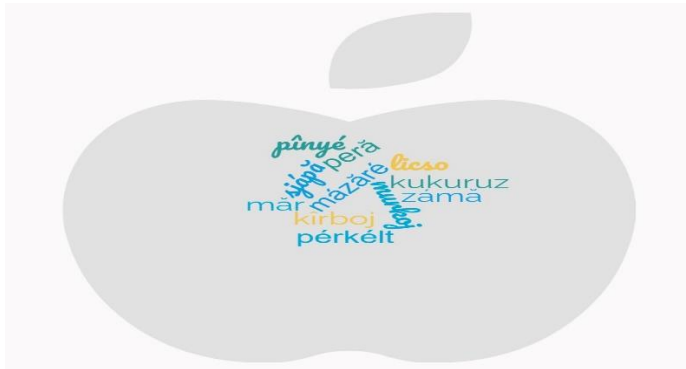
Across

- 1. paprika
- 4. répa
- 6. túró
- 7. tyúk

Down

- 2. krumpli
- 3. hagyma
- 5. retek

3. sz, melléklet: szófelhő

4. sz. melléklet

A. kép

http://img.bekesmegye.com/2010/03/nagykep2_364_20100406141709_837.jpg letöltés ideje: 2022. 10. 10

B. kép: saját készítésű kép

C. kép

https://biztosdontes.hu/assets/content/uploads/guides/ettermi-trukkok-tarsasag_sm.webp

letöltés ideje: 2022. 10. 10

5. sz. melléklet

Feladatlap

Téma: Mănkărij

- Sjë fel mănkărij kunosty? Sjë fel mănkărij mănînkă cîgáni?
- Sjë mănînsj, kînd nu jésty ákásză?
- Sjë mănînsj ku szuflyit bun? Sjë styij sză férbj?

6.sz.melléklet: wordwall

Párosító feladat

<https://wordwall.net/hu/resource/38486180/pam%C3%A9-zilts%C3%A9gurj-p%C3%A1ros%C3%ADt%C3%A1s> letöltés ideje: 2022. 10.10

Kvíz feladat

<https://wordwall.net/hu/resource/38486974/be%C3%A1s-nyelv/m%D3%91nk%D3%91rj-kv%C3%ADz>

letöltés ideje 2022. 10. 10.

7. sz. melléklet: saját készítésű értékelőlap

Tot styu.	1	2	3	4	5
Binyé m-ám szîmcît.	1	2	3	4	5
Binyé ám lukrát.	1	2	3	4	5

Óraterv II.

Ételek és étkezés.

Új ismeretet feldolgozó és rendszerező óra

Előkészítés, tervezés, célok:

Az óra célja a kommunikációs szándékok beépítése által egy párbeszéd alkotása, amely mind a négy alapkészség fejlesztésére alkalmas, továbbá célja a viselkedési normák elsajátíttatása, mint például üdvözlés, kérés, rendelés, társalgás. Az óra másik célja a kutató munka, és tervezés. A produktum, plakát létrehozása által az önálló gondolkodás és kreativitás fejlesztése.

Megvalósítás:

Az előző óra témáját folytatva ismétlő, bevezető kérdéseket tettem fel a tanulóknak. (Sjé fel mǎnkǎrj kunosty? Sjé trébé szǎ mǎnĭnsj, szǎ fĭj szǎnǎtosz?) Az ismétlés fázisa kulcsfontosságú, hiszen iskolánkban nem adunk házi feladatot, a tanórán kell az ismeretet megtanítom, az otthoni, önálló tanulást nélkülözve. Erre jó módszer a játékos, felfedezettő tanulás, mint például a szókereső tanulási technika, eszköz, amely felkelti az érdeklődésüket, és játszva tanulják meg a szavakat, bővül a szókincsük.

A csoport munka által a tanulók beszédképessége is sokat fejlődik, amit az órán is alkalmaztam a jelentésteremtés fázisában. A csoport alakítása véletlenszerű volt, a tanulók színes lapocskák közül választottak, és az azonos színűt húzóok egy csoportba kerültek, 4 három fős csapat jött létre. Hamar megalakultak a csapatok, és jól együtt tudtak dolgozni. A feladatuk egy párbeszéd írása volt a tanári instrukciók és feladatlap alapján, majd minden csapatnak be kellett mutatnia, el kellett játszania a szituációt.

Következő feladat egy étlap elkészítése volt, amely a tanult ismeretek előhívását, mozgósítását és alkalmazását szolgálta. A tanulási folyamat állt egy tervező szakaszból, majd az étlap megvalósításából. A tanulók a tablet segítségével étlap mintákat tanulmányozhattak, amely segítségükre szolgált a tervezés során. Osztottam ki nekik filceket, zsírkrétát, ceruzákat, és A3-as lapot, csomagolópapírt, amelyen kivitelezni tudták a feladatot.

A kreativitásukra is nagy szükségük volt a plakát elkészítéséhez. Az óra végén a csapatok bemutatták az elkészült étlapokat, és megszavazták, kinek az éttermébe mennének el szívesen. Értélelőlap segítségével egymás munkáját értékelték. Ez arra is ösztökélte a csapatokat, hogy figyeljék és értelmezzék, értékeljék egymás munkáját, ne lankadjon a figyelmük. Szóban tanári értékelés is történt.

Kompetenciák:

A tanóra a következő kompetenciák fejlesztését segíti:

- idegennyelvi kompetencia: olvasásértés, beszéd-készség, íráskészség fejlesztése, hallás utáni értés,
- hatékony, önálló tanulás (szövegértés, információk keresése, értelmezése)
- esztétikai-művészeti tudatosság (kép és szöveg egysége)
- digitális kompetencia (tablet használat, internethasználat)
- szociális kompetencia (csoport munka).

A pedagógus neve: Baloghné Gyurgyovics Renáta

Műveltségi terület: Élő idegen nyelv

Tantárgy: Beás nemzetiségi nyelv és irodalom

Osztály: 11. osztály

Az óra témája: Az ételek és étkezés

Az óra cél- és feladatrendszere: a fejlesztendő attitűd, készségek, képességek, a tanítandó ismeretek (fogalmak, szabályok stb.) és az elérendő fejlesztési szint, tudásszint megnevezése:

Az óra cél és feladatrendszere attitűdök, készségek, képességek:

- Tájékozódás a füzetben, tanórai jegyzetekben
- Tanulási technikák fejlesztése
- Együttműködési készségek fejlesztése
- Memória, vizuális memória fejlesztése
- Nyelvtani és nyelvhelyességi készségek fejlesztése
- Kommunikációs készségek fejlesztése
- Beszédkészség, olvasásértés, hallásértés fejlesztése, íráskészség.

Tanítandó ismeretek (fogalmak, szabályok stb.): Udvariassági formák, másodlagos jelentés, nyelvi norma, párbeszéd.

Az óra didaktikai feladatai: új ismeret közlése, gyakorlása és alkalmazása, ismeretbővítés.

Tantárgyi kapcsolatok: magyar nyelv és irodalom, roma/nemzetiségi népismeret, informatika

Felhasznált források (tankönyv, munkafüzet, feladat- és szöveggyűjtemény, digitális tananyag, online források, szakirodalom stb.):

- Kerettanterv:
https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat/nemzetiségi_nevelés_oktatas_kerettantervei/cigany_beas_romani, letöltés: 2022. 09. 11
- Érettségi követelmények:
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2017/elo_idegen_nyelv_vk.pdf letöltés ideje: 2022. 09. 11
- Tankönyv: Orsós Anna: Beás nyelvkönyv, Pă lyimbá băjásilor. Kaposvár, 2010, letölthető:
- http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/beas_nyelvkonyv/a_bes_nyelv_hangtana.html
- [letöltés ideje: 2022. 09. 11.](#)
- Orsós Anna: Beás-magyar kézisótár. Vorbé dă băjás. Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, 2010
- Orsós Anna: Magyar-beás kézisótár. Vorbé dă băjás. Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, 2010
- Orsós Anna: Beás- magyar igeosztár, Gandhi Közalapítványi Gimnázium és Kollégium, Pécs, 2002
- Pálmainé Orsós Anna: Felkészülési segédanyag a profex nyelvvizsgaközpont beás nyelvi vizsgájához, PTE BTK NTI, Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs, 2005
- Internetes programok: wordwall. net,

Dátum: 2024. 10. 11

Időkeret	Az óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Megjegyzés
3 perc	Ráhangolódás A. Bevezető szóbeli kérdések, amelyekre a tanulók válaszolnak. Kum jěsty? (Hogy vagy?) Sjé fel zuă-j? (Milyen nap van ma) Sjé aj mănkát ásztăz? (Mit ettél ma?) Sjé fel mănkărij kunosty? (Milyen ételeket ismersz?) Sjé trébé szá mănînsj, szá fij szănătosz? (Mit kell enned, hogy egészséged legyen?)	Tanári kérdések Megbeszélés Megfigyelés Beszédértés Beszédkészítés Halláértés	Frontális osztálymunka	Táblakép	Beszédkészítés és beszédértés fejlesztése irányított kérdésekkel, amely a szóbeli érettségi bevezető részének gyakorlását, illetve az előző óra ismétlését szolgálja.
5 perc	B. Az ételek, étkezés témával kapcsolatos szavak gyűjtése (sjápă, murkoj, măr stb).	Aktivizálás, Megbeszélés Szókincsbővítés Olvasásértés Íráskészség Beszédértés Ellenőrzés	Egyéni munka	Feladatlap: szókereső Tábla	A tanulók aktívan részt vesznek a játékos feladatban, motiváció, érdeklődés felkeltése a cél. 1. sz. mellékleten megtalálható a szókereső.
10 perc	Jelentésteremtés a. Rövid, két szereplőt megjelölő (pincér, vendég), kommunikációs szándékot meghatározó szöveg alkotása, párbeszéd írása.	Irányított feladatvégzés Megbeszélés Szövegalkotás Fogalomalkotás	Csoportmunka Frontális osztálymunka	Feladatlap Projektor Laptop Füzet Tábla	A tanulók a csoportok alkotáskor (színes lapok húzása, azonosok egy csoportba) fegyelmestten viselkedtek, gyorsan, hatékony módon dolgoztak. A szöveg alkotása után a feladat megvalósítását bemutatták egymásnak a csoportok, eljátszották a szituációs játékot.

Időkeret	Az óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Megjegyzés
		Beszédkész- ség Beszédértés Nyelvhelyes- ség Hallásértés Ellenőrzés			2. sz. mellékleten megtalálható a szituációs kártya.
20 perc	b. Étlap tervezése az eddig tanult kifejezések felhasználásával, interneten étlappminták keresése, majd plakát készítése.	Tervezés Kutatás Projekt Kreativitás Ellenőrzés Értékelés Íráskészség és beszédkész- ség fejlesztése Együttműkö- dés Hallásértés	Csoportmunka Frontális osztálymunka	A3 lap, csomagolópapí- r, filc, zsírkréta, tixo Füzet Tábla	Füzetben tervezés, rajz készítése a csomagolópapíron, majd a csoportok kiragasztják, és mint egy kiállításon megtekintik egymás munkáját.
7 perc	Reflektálás Plakátok értékelése szóban és írásban.	Hallásértés Beszédértés fejlesztése Véleményal- kotás Kritikai gondolkodás Értékelés	Csoportmunka Frontális osztálymunka	Tábla Füzet Értékelőlapok	A csoportok értékelik egymást az értékelőlapok segítségével. 3. sz. mellékleten megtalálhatók az értékelőlapok.

Mellékletek:

1. sz. melléklet: szókereső

D	F	P	U	P	J	K	E	N	D
S	O	E	X	Á	P	U	F	S	W
J	M	J	T	R	E	K	E	Z	V
Á	U	F	V	Á	R	U	H	T	I
P	R	Q	U	D	Á	R	Y	R	S
Á	K	W	L	I	N	U	K	U	J
U	O	W	M	K	H	Z	S	G	N
I	J	V	Á	Á	I	S	M	U	Y
F	B	Q	R	M	U	J	J	R	Á
F	I	V	A	R	Z	Á	X	J	E

Megoldások

D	F	P	U	P	J	K	E	N	D
S	O	E	X	Á	P	U	F	S	W
J	M	J	T	R	E	K	E	Z	V
Á	U	F	V	Á	R	U	H	T	I
P	R	Q	U	D	Ä	R	Y	R	S
Ä	K	W	L	I	N	U	K	U	J
U	O	W	M	K	H	Z	S	G	N
I	J	V	Ä	Ä	I	S	M	U	Y
F	B	Q	R	M	U	J	J	R	Ä
F	I	V	A	R	Z	Ä	X	J	E

2. sz. melléklet: Instrukciók a feladat megoldásához

În  tterem viny  pinc ru l  gosty, k r   r m nk  s- r be sj v .  lyezsj -c, sjiny- j fi: pinc ru o gostyu.

A) D k  tu j sty pinc ru,  ntr b -l p  gosty, sj- r be, sj- r m nk . Z -j, k  tr b  sz- styepty  p  m nk r , k   ku o trikut.  ntr b -l, k- r m nk  sj v  o m j biny   sty pt .

B) D k  gostyu j sty, sjer  sj v  sz  m ninsj, s  sz  bej, s   ntr b -l, kit  dob -c tr b  sz- sty pc, k  tr b  sz  ty  dusj hungyiv  p  dob .

3. sz. melléklet: Értékelőlap saját készítésű- Plakátok értékelése

Binyé o lukrát kupiji.	1	2	3	4	5
Míndru-j plakátu, pipárosu dă mănkăřj.	1	2	3	4	5
Mult mănkăřj jestyé pă pipáros dă mănkăřj.	1	2	3	4	5
Ás mănká lá jėj/jelyé.	1	2	3	4	5

Óraterv III.

A pap és a tojások című olvasmány feldolgozása együttműködésen alapuló kooperatív tanulással

Új ismeretet feldolgozó és rendszerező óra

Előkészítés, tervezés, célok:

A kooperatív tanulási folyamat előkészítése, ráhangolódás:

A téma feldolgozása együttműködésen alapuló tanulással történik. A kooperatív tanulás során a tanulók 4-szer 4 fős kis csoportokban közösen tevékenykednek - közös problémamegoldáson, és értelmezésen dolgoznak. A csoportok alakítása direkt módon történt: az azonos kártyákat kapott tanulók egy csoportot alkotnak. Mind a négy csoport az általam kiosztott feladatcsomagját megkapja, amely az órai feladatok segédanyagát és eszközeit tartalmazza: ragasztó, 4 különböző színű filc, 4 db számozott boríték, a borítékok tartalma: kirakó, a mese szövege felosztva, villámkártyák és értékelő lapok. Osztottam ki még az órán A4-es lapot, A3-as lapot, csomagolópapírt. A csoporton belüli szerepkiosztás is direkt módon történt, a csoport alakításánál használt kártyák hátulján található a csoporton belüli szerepkör, amelyhez egy szín is tartozott: feladatfelelős (Szä-c äzsut?) piros (rosu), jegyző (Sjë szkrijény?) fekete (nyégru), időfelelős (Ávény máj rägáz/dobä?) zöld (vergyé), csendfelelős (Punyéc uretyé!) barna (bárnä). A közös vázlatot az A3-as lapon írták, 4 különböző színnel, amely alapján ellenőrizni tudtam, hogy mindenki egyenlő módon hozzáfér a feladathoz. Beásul csoportnevet adtak maguknak az ételek témakörén belül (sjepé (hagymák), szármé (töltött káposzta), pérkél (pörkölt), kîrnát (kolbász)), a csoportok megkülönböztetése érdekében.

Megvalósítás:

A ráhangolódás kirakó segítségével történt, a szöveghez kapcsolódó képet kaptak, azután a jóslás technikáját alkalmazva, a cím alapján a történetre következtettek. Óra végén visszatértünk a jóslás táblázathoz: Mit gondolsz, mi fog történni? (Sjë gîngyesty, sjé o fi?)

Mit olvastál, mi történt? (Sjë áj umărát, sjë o foszt?)

Jelentésteremtés: A csoportok szakértői mozaik által dolgozzák fel a szöveget az alábbi munkamegosztásban. Az új ismeretet tartalmazó szöveget 4 részre osztottam. A csoport minden tagja más-más szövegrészt kap. Mindenki egyénileg elolvassa a kapott szöveget. Csoportok felbontása, új szakértői csoportok alakítása: azonos számozásúak összeülnek, megbeszélnek az elolvasottakat, és közösen lefordítják az adott szövegrészletet, a füzetbe leírják. Azután mindenki a csoportjába visszamegy, és megtanítja a saját feldolgozott anyagát, leírják a füzetbe a többi szövegrészletet is, idegen kifejezéseket, szavakat a szótárban is lejegyzetelik. Az elvégzett feladatok után folyamatos az értékelés, pontokat gyűjtenek a csoportok a jól elvégzett megoldások után. A tanítási-tanulási folyamat során a következő alkalmazott tanulási technika a villámkártya használata. A diákok a kártyalapok egyik oldalára kérdést írnak az olvasmánnyal kapcsolatosan beás nyelven, majd továbbadja csoporton belül és a mellette ülő válaszolja meg írásban, majd közösen ellenőrzik a megoldásokat. E feladat után is pont jár, ha jól együttműködtek. Ezután a villámkártyán szereplő kérdéseket leírják az A4-es lapra, mindenki a saját színével, és kibővítik igaz- hamis állításokkal, majd „megkínálják”, tovább küldik a másik csoportnak. Minden feladatra megadott időt kapnak, amelyet a táblára is felírtam. A csoportok az időt figyelembe véve, végeztek a feladatokkal és visszaküldték a megoldásokat a másik csoportnak. A csoportok egymás munkáját értékelik, a feladat ellenőrzésével.

A kooperatív tanulás folyamatában interaktív és reflektív tanulási technika alkalmazása kap szerepet. Tanulási technikák: szakértői mozaik, jóslás, villámkártya, jóslástáblázat, történetpiramis, értékelőlapok.

Reflektálás: Az óra végén a tanulócsoporthal közösen megbeszéljük a tanultakat, majd történetpiramist készítenek a csoportok önállóan a megadott szempontok szerint. Ezt a feladatot is közösen ellenőrizzük, majd értékeljük pontokkal. A jóslás táblázat kiegészítése az új információk birtokában. Az óra végén összeadjuk az összegyűjtött pontokat, és megnézzük, melyik csoport, hogyan teljesített.

A tanulási folyamat értékelése értékelő lapok által valósul meg a tanórán, hiszen a tanulócsoporthal az értékelőlapok segítségével értékelik egyéni és csoportos teljesítményüket, amelyeket elkértem a csoportoktól, hogy betekinthessek az értékelések által is a munkájukba.

Az együttműködésen alapuló tanulást (kooperatív) választottam, mert úgy gondolom, a módszer legnagyobb haszna, hogy a tanulási folyamatban a tanuló egyén aktív gondolkodással, alkotó módon és sokoldalú együttműködéssel jut el az új ismeretek megszerzéséhez, elsajátításához, miközben a kommunikációban a diákok közötti interakciók jutnak meghatározó szerephez. Szeret tesznek, olyan magatartásokra és képességekre, szociális készségekre, amelyek az együttműködést, a hatékony állampolgári létre való felkészülést segítik. A közös munka során szinte észrevétlenül fejlődik kommunikációs képességük. Megtanulnak kérdezni, mondanivalójukat előadni, érvelni és vitázni, egymásra figyelni, értékelni önmaguk és saját munkájukat.

Tanulság:

A tanulók, ezt a tanulási formát szeretik, amikor dupla órám van szívesen alkalmazom, bár nagyon sok előkészületet és felkészülést igényel, de az egyik leghasznosabb módszernek tartom a kooperatív tanulást, hiszen a leghatékonyabban tudom fejleszteni a négy alapterületet (olvasás, beszéd, írás, hallás).

A pedagógus neve: Balogné Gyurgyovics Renáta

Műveltségi terület: Élő idegen nyelv

Tantárgy: Beás nemzetiségi nyelv és irodalom

Osztály: 11.

Az óra témája: A pap és a tojások című olvasmány feldolgozása együttműködésen alapuló kooperatív tanulással

Az óra cél- és feladatrendszere: a fejlesztendő attitűd, készségek, képességek, a tanítandó ismeretek (fogalmak, szabályok stb.) és az elérendő fejlesztési szint, tudásszint megnevezése:

Az óra cél- és feladatrendszere:

- Tanulói munkák értékelése, önértékelés, mások munkáinak megismerése, értékelése
- Tájékozódás a füzetben, tanórai jegyzetekben
- Az otthoni tanulás elősegítése, gyakoroltatása
- Tanulási technikák fejlesztése
- Együttműködési készségek fejlesztése
- Memória, vizuális memória fejlesztése
- Nyelvtani és nyelvhelyességi készségek fejlesztése
- Kommunikációs készségek fejlesztése. beszédképesség és beszédértés
- Írásképesség, nyelvi közvetítő készség fejlesztése

Fejlesztendő attitűd, készségek, képességek:

- Különféle tanulási célok megvalósulása érdekében működő közösségek kialakítása
- Az önálló ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási, döntési és értékelő képességek kialakítása, fejlesztése.
- Személyes tapasztalatokhoz juttatás az önálló tanulás folyamatáról.
- A saját megértési folyamatok egyre tudatosabb irányításának és ellenőrzésének kialakítása.
- Az empátia, tolerancia, és a szociális készségek fejlesztése.
- A tanuló egyén aktív gondolkodással, alkotó módon és sokoldalú együttműködéssel való eljuttatása az új ismeretek megszerzéséhez, megértéséhez és felhasználásához .

A tanítandó ismeretek (fogalmak, szabályok): Szövegértés, az olvasmány műfaji (mese) formai és tartalmi követelményeinek elsajátíttatása beás nyelven, szövegkohézió, fordítástechnika, jegyzetkészítés.

Az óra didaktikai feladatai: Az értő olvasás fejlesztése az olvasásfolyamat tapasztalati megerősítésével. A beás nyelven írott szöveg magyar nyelvű fordítás készítése. Szókincs bővítése. Hatékonyan fejleszti a kritikai gondolkodást: problémamegoldás, információkezelés, döntéshozás, ismeretek önálló szerzése, feldolgozása, értelmezése, elemzése és értékelése.

Tantárgyi kapcsolatok: magyar nyelv és irodalom, roma/cigány népismeret, informatika

Felhasznált források:

- Kerettanterv:
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/nemzetisegi_nevelas_oktatas_kerettantervei/cigany_beas_romani, letöltés: 2022. 09. 11
- Érettségi követelmények:
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2017/elo_idegen_nyelv_vk.pdf letöltés ideje: 2022. 09. 11
- Tankönyv: Orsós Anna: Beás nyelvkönyv, Pă lyimbă băjásilor. Kaposvár, 2010, letölthető:
http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/beas_nyelvkonyv/a_bes_nyelv_hangtana.html
letöltés ideje: 2022. 09. 11.
- Orsós Anna: Beás-magyar kézisótár. Vorbé dă băjás. Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, 2010
- Orsós Anna: Magyar-beás kézisótár. Vorbé dă băjás. Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, 2010
- Orsós Anna: Beás- magyar igeszótár, Gandhi Közalapítványi Gimnázium és Kollégium, Pécs, 2002
- Palmainé Orsós Anna: Felkészülési segédanyag a profex nyelvvizsgaközpont beás nyelvi vizsgájához, PTE BTK NTI, Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs, 2005

Dátum: 2024. 10. 12.

Időkeret	Az óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Megjegyzés
3 perc	Óra eleji szervezési feladatok Csoportalakítás Eszközök kiosztása, szerepkörök meghatározása.	Megbeszélés Tanári magyarázat Megfigyelés	Frontális osztálymunka	Filcek Ragasztó Olló Boríték tartalma: kirakó, szöveg, villámkártya, értékelőlap Füzet Tábla	A csoportalakítás direkt módon történt, azonos képeket húzók egy csoportba kerültek. Fontos momentuma a kooperatív tanulásnak a szerepkörök kiosztása: Bágá számá! (Csendfelelős) Szkrijé zsjosz! (Jegyző) Ávény rágáz? (Időfelelős) Sjé szá-c ázsut? (Feladatfelelős) 1. sz. mellékleten a képek megtalálhatóak.
7 perc	Ráhangolódás a. A csapatok nevet adnak maguknak, kritérium az ételek témakörében tanult szavak alkalmazása. b. Kirakó: Az olvasmányhoz kapcsolódó kép összerakása. c. Jóslástáblázat kitöltése: cím alapján az eseményekre való következtetés, „jóslás”.	Megfigyelés Aktivizálás Gondolkodás Koncentráció Beszédkészség Beszédértés Analizáció	Csoportmunka	Kirakó A3 lap Ragasztó Filcek Füzet	Az előző órán tanult ismeretek felelevenítése a névadással. Ki tudja hamarabb kirakni? A versenyhelyzet a motivációt erősíti, a tanulók hamar végeznek a feladattal, ezt figyelembe véve értékelem a csoportokat. A cím alapján előfeltevések megfogalmazása a történésekről, jóslattáblázat készítése. Visszatérés az óra végén a feladatra hiányzó részek kitöltése. 2. sz. mellékleten a kirakó megtalálható. 3. sz. mellékleten a jóslástáblázat megtalálható.
15 perc	Jelentésteremtés Az új ismeretet tartalmazó szöveg feldolgozása	Új ismeret feldolgozása Olvasásértés	Csoportmunka	Szövegrészlet Füzet Szótár	Szöveget négy részre

Időkeret	Az óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Megjegyzés
	kooperatív tanulással. A részekre osztott szöveg célnyelvről magyar nyelvre fordítása, a szöveg értése.	Szövegértés Szövegalkotás Személyes felelősségvállalás, mások megértése Tolerancia Együttműködés		Tábla	osztottam és a szöveg értése, fordítása szakértői mozaik technikával történt. Nyitottak a kooperatív munkára a tanulók, ezáltal több képességük és készségük fejlődik, így hatékonyabban tudunk haladni a tananyaggal is. 4. sz. mellékleten a szövegrészlet megtalálható.
3 perc	Villámkártya: A diákok a kártyalapok egyik oldalára kérdést, a másikra a választ írják.	Beszédkészség és beszédértés fejlesztése Hallásértés fejlesztése Íráskészség fejlesztése	Párosmunka, Csoportmunka	Villámkártya filc, füzet, A3 lap Tábla Füzet	Csoportban belül egy-egy kártyája van mindenkinek, párokban dolgoznak, és ha megtanították egymásnak, akkor párcsere következik.
7 perc	A csapatok egymásnak feladatokat készítenek, és azt tovább küldik. majd megoldják, és kijavítják, értékelik.	Megbeszélés Magyarázat A tanultak alkalmazása Gondolkodási képesség Szövegértés Szövegalkotás	Csoportmunka	Filcek, A3 lap Füzet Tábla Szöveg Füzet A4 lap Filcek	A szöveg megértésének ellenőrzése feladat alkotással történt, amely igaz-hamis érettségi feladattípusokból állt. Az egyenlő hozzáférést biztosítva, a tanulók saját filcüket (színüket) használták, ezáltal nyomon követhető volt a tanulói munka.
5 perc	Reflektálás	Beszédértés Beszédkészség Olvasásértés	Csoportmunka	Füzet Íróeszközök Táblakép	Történetpiramis készítés a megadott szempontok szerint:

Időkeret	Az óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Megjegyzés
	A tanultak rendszerezése, a szöveg megértésének ellenőrzése.	Íráskészség Hallásértés A tanultak alkalmazása Gondolkodási képesség			Mit evett a pap? (egy szó) Főszereplők? (két szó) Helyszínek? (három szó), Esemény leírása! (4 kulcsszóval)
5 perc	Értékelés: csoporton belüli munka ellenőrzése és értelmezése. Csoportműködésének feltárása.	Visszacsatolás Megerősítés Ellenőrzés Értékelés Önértékelés	Frontális és egyéni munka	Értékelőlapok	Írásbeli és szóbeli értékelés. A csoporton belüli együttműködés, kapcsolatok elemzése. 5. sz. mellékleten az értékelőlap megtalálható.

Melléklet:

1. sz. melléklet:

a. kép

<https://www.google.com/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fcleaneating.hu%2Fwp-content%2Fuploads%2F2017%2F02%2Fzoldsegek-es-gyumlcsok-szezonja.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fcleaneating.hu%2Fzoldsegek-gyumlcsok-szezonja%2F&tbnid=GDYCSJIFIT0cRM&vet=12ahUKEwj0If3ocD7AhUGmf0HHfVzCIwQMygAegUIARDBAQ..i&docid=DoOs8af4cUF1yM&w=815&h=466&q=z%C3%B6lds%C3%A9gek%20gy%C3%BCm%C3%B6lcs%C3%B6k&ved=2ahUKEwj0If3ocD7AhUGmf0HHfVzCIwQMygAegUIARDBAQ> letöltés ideje: 2022. 10. 11.

b, kép

<https://vitalitas-magazin.hu/wp-content/uploads/2022/09/zoldsegek-gyumlcsok-hatasa-betegseggelozes-0.png> letöltés ideje: 2022. 10. 11.

c.kép

<https://napidoktor.hu/wp-content/uploads/2014/02/z%C3%B6lds%C3%A9g-gy%C3%BCm%C3%B6lcs1000.jpg>

letöltés ideje: 2022. 10. 11.

d. kép

<https://tudatosvasarlo.hu/wp-content/uploads/vegyszer-gyumolcs-zoldseg.png> letöltés ideje: 2022. 10. 11.

2. sz. melléklet: Kirakó képe

<https://kavetunder.cafeblog.hu/files/k2014/12/pap.jpg> letöltés ideje: 2022. 10. 11.

3. sz. melléklet: Jóslástáblázat, saját készítésű

Sjé gîngyesty sjé o fi?	
Dá sjé gîngyesty ászta?	
Sjé äjrá î̃n puvestyé?	

4. sz. melléklet: Szövegrészek

Első részlet:

Popá sî auälye

Äjrá o popä, s-ähäl äve o szlugä. On cîgänäs äjrá lá jél, on bäjäs. Álá fäsje kutotu ákászä, lukrá.

Dá popá î̃n tatä zî umblá l-a kászä, ákulo mäńká reggeli, ebéd, vásjorä, mäńká tatä zî. Auä mäńká. Lá tatä mäńkäre mäńká on ou. Na, Damnyé me, pînsjé sz-o umplut luná dă zî má, trébé szä plätyászka. Merzsjé szä szä igyizászka ku omulá, hungyé mäńká tot, trébé szä plätyászka. Na, o kizdilit szä számalászka, kityé auä o mäńkát, d-î̃ntr-eje kityé puj-ár fi foszt, kityé gäjiny, s-ätun járä kityé auä. Átitá j-o számalit omu, dă n-ár fi foszt däsztul totu vágyonu lu popi. Átitá j-o számalit äfärä.

– Fu! – zîsjé. – Nu pot plätyi.

– Ápo dă nu poc plätyi, ty-øj jilinti szusz lá biroság. N-ápo ászta-j ro mult!

S-apukát, äjd, o mérsz lá biroság, l-o jilintit szusz.

Második részlet:

Pã kic bány o pusz áfárã, sj-o mǎnkát. N-ápo ro mult o számãlit. Kityé gãjiny ár fi foszt d-într-eje, máj kityé pujé, kityé auã. Na. Nu-jrá dásztul vágyonu lu popi. Májká me! Na, elég az hozzá, o kãpãtát idézés popá. Trébé szã márgã lá biroság. Hu, în bujé-j, în gãnd, sj-o fásjé ku jél biroságu áku má. Inkã l-o lat dã vestyé pã jél bãjásulá, s-éjre lá jél szlugá-j.

Zîsjé:

– Á plébános ur – zîsjé –, á pã sjé tyé gãngyesty tu ásá ro? – zîsjé. – Tu ro în gãnd jesty.

– Ej, lászã! – zîsjé. – Dá dã sjé szã-c szpun jo cijé?

– Dá nu, szpunyé-m, dá dá c-oj styi ázsutá pã bãj!

– Ej!

– Szpunyé-m, plébános úr! Dádã sî jo oj styi sjévã szã-c ázsut!

Harmadik részlet

N-áku szã-ntarsjé lá jél, sî-j szpunyé.

– N-ápo styij, sjé, plébános ur! – cîgãnasu zîsjé: – Sî jo mã duk ku tyinyé!

– Ej, dá sjé vij fásjé tu ákulo ku minyé lá biroság?

– Nu, jo mã duk ku tyinyé! – zîsjé. – Jo trébé sz-áhud, sjé c-or zîsjé cijé.

– Ej, bénýé dã, hã vij!

Na, p-áje zî sz-or ápukátu szã, sz-o gãtát popá, dá sî cîgãnasu. J-o dát popá kimésj, hã szã gátyé. Kînd or foszt gátá, or dát szã purnýaszã.

În hudvár or áflát ás-a-n dãráb dã cîglã. Háp dã cîglã, o bãgát-o cîgãnasu-n szîn.

– Cîny-o ku mîná, hã nu kádã zsjosz cîglã!

Na, benýé, or ázsunsz lá biroság. Szpunyé biroságu jél kityé auã o mǎnkát, sî nu patyé plãtyi. Dá cîgãnasu sjé fásjé, tot îs bãtyé tyéptu ku cîglã-je. Styij?!

Ehej, biroságu sj-o gãngyit, áhãsztã o plãtyi, lá hãsztã-sz bãnyi. Ásã szã vigye cîglã-je în szînu-j, gãngye, kã bãnyi ákulo-sz. Dacsã!

Negyedik részlet

Odátã zîsjé cîgãnasu popi:

– Á kînd ony szfãrsî má? – zîsjé. – Jo lukru ám ákászã. Styij, sjé máj lukru ástyáptã pã minyé.

Fãsjé bírou:

– Á sjé fel lukru ástyáptã pã tyinyé?

– Na, – zîsjé –, ákulo-j bográntyá máré plyinã dã gru, szã ferbé ákulo pã fok. – zîsjé. – Ony ázsunzsjé ákászã, p-áje o számãn.

– Sjë? – zîsjé. – Tu gruu-l férbj k-ánti, s-áj dã gînd szã-l száminy?

– Dã, ám dã gînd szã-l számãn. – zîsjé.

– Ej, – zîsjé – ászta nu, d-înr-áje nu-j nyimiká. Gruu-l fért nu krestyé.

– Ja, – zîsjé –, álã nu krestyé? Á auãlye fertyé? D-înr-eje kityé puj ár fi foszt, sî kityé gãjiny? – zîsjé cîgãnasu birouluj.

Hop! Átunsje sz-o gîngyit.

– Gyiriptátyé áj!

– N-ápo, tisztelt biro! – zîsjé. – Dã nu m-áj fi dát dã gyirépt, vézsj cîglásztã – zîsjé –, k-asztã kápu c-ás fi szpárt. Dãdã dîn gruu-l fért nu patyé fi nyimiká, átunsj nisj dîn auã fertyé nu-j nyimiká.

Ás-a-r vinyit ákászã, ás-a nyirit popã.

5. sz. melléklet: értékelő lap, saját készítésű

Ám lukrát ku toc.	1	2	3	4	5
Jo binyé ám lukrát.	1	2	3	4	5
Binyé m-ám szîmcît.	1	2	3	4	5
Ám bãgát számã lá héjelãnc.	1	2	3	4	5

Óraterv IV.

Előkészítés, tervezés, célok:

A feladatok előkészítésénél törekedtem, olyan típusokban való gondolkodásban, amely az eddig tanultak ismétlésére, rendszerezésére alkalmasak. Az óra célja a tanult ismeretek megértése, alkalmazása. A tervezés középpontjában az érettségi típusú feladatok megoldása és gyakorlása állt.

Megvalósítás:

A beszédkésztséget fejlesztő irányított szóbeli kérdések után az ismeretek felidézése és rendszerezése következett egy grafikai gondolatszerző, pókhálóábra által. A tanulók ügyesen össze tudták gyűjteni az olvasmány főbb eseményeit, kulcsszavait. A jelentésteremtés fázisában redmenta feladatsor következett, amely még mindig a tanultak gyakorlását, és az olvasásértés fejlesztését szolgálta. A feladatlap tartalmazott igaz-hamis, párosító, tedd sorrendbe az eseményeket feladatokat. A következő didaktikai feladat az ismeretbővítés, amely érettségi feladatokból állt. Két részre osztottam: olvasott szöveg értéséből, amely szintén igaz-hamis állításokból tevődött össze. A szöveg a tojás jótékony hatását taglalja, amely a 2019-es középszintű írásbeli érettségi vizsgán is megjelent. Hallott szöveg értése következett, amely szintén szerepelt a 2018-as érettségi vizsgán, és a hallásértést fejlesztette. Itt a harmadik szöveget kellett meghallgatniuk, amely „feleletválasztás két válaszlehetőség közül” típusú feladatból állt. A szöveg az egészséges táplálkozás előnyeit taglalja. A tanulók önállóan dolgoztak, kaptak fülhallgatót is, hogy minél sikeresebben oldják meg a feladatokat, és biztosított legyen a teljes hozzáférés a feladathoz. Minden egyes részt közösen ellenőriztünk és megbeszéltünk. A következő feladat egy ételrecept létrehozása volt, a kenyér hozzávalóit és elkészítési módját kellett a füzetbe leírni, a minta alapján.

A reflektálás a receptek bemutatásával történt és pontokat gyűjthettek a jól elvégzett munkáért cserébe, amelyet a tanár értékékel szóban.

Kompetenciák:

A tanóra a következő kompetenciák fejlesztését segíti:

- idegennyelvi kommunikáció
- digitális
- hatékony, önálló tanulás

A pedagógus neve: Baloghné Gyurgyovics Renáta

Műveltségi terület: Élő idegen nyelv

Tantárgy: Beás nemzetiségi nyelv és irodalom

Osztály: 11. osztály

Az óra témája: Érettségi típusú feladatok: olvasott szöveg értése és hallott szöveg értése

Az óra cél- és feladatrendszere: a fejlesztendő attitűd, készségek, képességek, a tanítandó ismeretek (fogalmak, szabályok stb.) és az elérendő fejlesztési szint, tudásszint megnevezése:

Az óra cél- és feladatrendszere: készségek, képességek:

- Tájékozódás a füzetben, tanórai jegyzetekben
- Tanulási technikák fejlesztése
- Együttműködési készségek fejlesztése
- Memória, vizuális memória fejlesztése

- Nyelvtani és nyelvhelyességi készségek fejlesztése
- Kommunikációs készségek fejlesztése
- Beszédkészség, olvasásértés, hallásértés fejlesztése, íráskészség
- Kreatív gondolkodás, képzelet fejlesztése
- Figyelem, koncentráció, emlékezet fejlesztése

Fejlesztendő attitűd:

- Az önálló ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási, döntési és értékelő képességek kialakítása, fejlesztése
- Személyes tapasztalatokhoz juttatás az önálló tanulás folyamatáról

A tanítandó ismeretek (fogalmak, szabályok stb.): értési céloknak megfelelő stratégiák, szövegkohézió, irányított fogalmazás, szókincs.

Elérendő fejlesztési szint, tudásszint megnevezése:

Nyelvtani szerkezetek. A2, B1 szint: - a tanuló megérti és helyesen használja az egyszerű szerkezeteket szóban és írásban, - ismerős helyzetekben elfogadható nyelvhelyességgel kommunikál, - az esetleg előforduló hibák és az érezhető anyanyelvi hatás ellenére érthetően fejezi ki gondolatait, kommunikációs szándékait.

Szókincs: A2, B1: - a tanuló a megfelelő szókinccsel rendelkezik ahhoz, hogy kommunikálni tudjon a legtöbb olyan témában, amely összefügg saját mindennapi életével, - jól tudja alkalmazni alapvető szókincsét.

Az óra didaktikai feladatai: ismeretbővítés, gyakorlás, visszacsatolás, megerősítés.

Tantárgyi kapcsolatok: magyar nyelv és irodalom, roma/nemzetiségi népismeret

Felhasznált források (tankönyv, munkafüzet, feladat- és szöveggyűjtemény, digitális tananyag, online források, szakirodalom stb.):

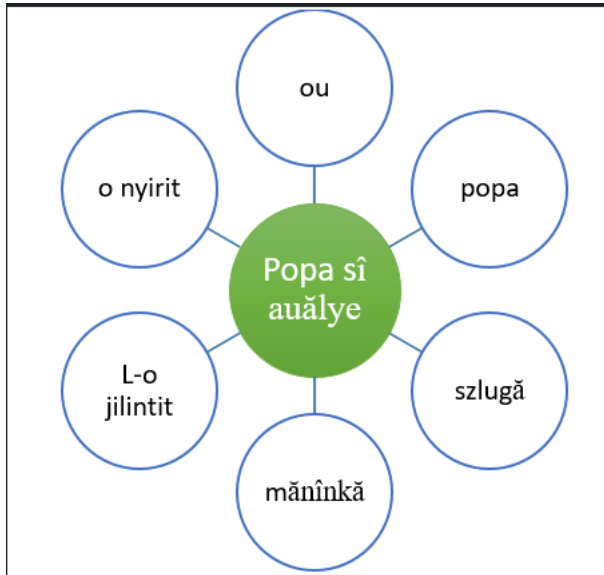
- Kerettanterv:
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/nemzetisegi_nevelas_oktatas_kerettantervei/cigany_beas_romani, letöltés: 2022. 09. 11
- Érettségi követelmények:
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erttsegi/vizsgakovetelmenyek2017/elo_idegen_nyelv_vk.pdf letöltés ideje: 2022. 09. 11
- Tankönyv: Orsós Anna: Beás nyelvkönyv, Pă lyimbă băjásilor. Kaposvár, 2010, letölthető:
- http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/beas_nyelvkonyv/a_bes_nyelv_hangtana.html
- [letöltés ideje: 2022. 09. 11.](#)
- Orsós Anna: Beás-magyar kézisótár. Vorbé dă băjás. Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, 2010
- Orsós Anna: Magyar-beás kézisótár. Vorbé dă băjás. Kaposvár: Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, 2010
- Orsós Anna: Beás- magyar igeszótár, Gandhi Közalapítványi Gimnázium és Kollégium, Pécs, 2002
- Pálmainé Orsós Anna: Felkészülési segédanyag a profex nyelvvizsgaközpont beás nyelvi vizsgájához, PTE BTK NTI, Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs, 2005

Dátum: 2024. 10. 13

Időkeret	Az óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Megjegyzés
3 perc	Ráhangelődés a. Ismeretek felelevenítése, tanári kérdésekre való válaszadás szóban, az előző órai olvasmány tartalmának összefoglalása. b. Az előző feladatot folytatva, írásban, gondolatszervezővel ismeretek előhívása, kulcsszavak megfogalmazása.	Tanári kérdések Megbeszélés Beszédképesség és beszédértés fejlesztése	Egyéni és frontális osztálymunka	Füzet, íróeszközök Tábla	Tanultak ismétlése és rendszerezése pókhálóábra segítségével. Ez a technika a legegyszerűbb módon segít a szöveg tartalmának összefoglalására hívószakkal. 1. sz. mellékleten megtalálható a pókhálóábra.
10 perc	Jelentésteremtés: A pap és a tojások című olvasmány feldolgozása, értelmezése, szövegértési feladatsor megoldása IKT eszközön.	IKT tanulás Redmenta Szövegértés Gondolkodás fejlesztése Olvasásértés Íráskészség Hallásértés Visszacstolás	Egyéni munka	Tablet, füzet, íróeszközök Tábla Projektor Laptop	Az előző órán csoportban feldolgozott szöveg egyénileg való gyakorlása IKT eszközön, az ismeretek ellenőrzése, és értékelése. 2. sz. mellékleten a redmenta megtalálható.
15 perc	Érettségi típusú feladatok megoldása, olvasott szöveg értése (igaz-hamis) és hallott szöveg (megoldás kiválasztása két lehetőség közül) értése.	Az ismeretek gyakorlása Olvasásértés fejlesztése Az intenzív hallásértés fejlesztése	Egyéni munka Frontális osztálymunka	Füzet, íróeszköz Feladatlap Tablet Fülhallgató	A tanulók zavartalan tanulási környezete biztosított, önállóan és egyénileg hallgatják meg a szöveget. A feladatokat közösen átbeszéljük és ellenőrizzük, értékeljük. 3. sz. mellékleten megtalálható az olvasott

Időkeret	Az óra menete	Módszerek	Munkaformák	Eszközök	Megjegyzés
		Beszédértés fejlesztése Megfigyelés Megbeszélés			szövegértési feladat szövege 4. sz. mellékleten megtalálható az hallott szöveg értésének szövege
10 perc	Reflektálás Étel recept készítése a kenyér hozzátevőinek összegyűjtése és elkészítési módjának leírása. Rövid, összefüggő szöveg létrehozása.	Az ismeretek gyakorlása , és alkalmazá sa Gondolko dás fejlesztése Irányított gondolkod ás Kreativitá s fejlesztése	Páros munka	Tablet Laptop Projektor Füzet Szótár Tábla	A tanár mintát mutat a tanulóknak a receptírásra. A legjobban sikerült receptek bekerülnek az iskola újságba. 5. sz. mellékleten megtalálható a minta recept
7 perc	Az óra rövid, szóbeli értékelése: receptek bemutatása és értékelése.	Tanári dicséret Értékelés Beszédértés Beszédkészség Hallásértés	Frontális osztálymunka Páros munka	Füzet íróeszközök	A tanulók bemutatják az elkészült recepteket, a tanár szóban értékeli az elkészült feladatot.

1. sz. melléklet: Pókháló-ábra: saját készítésű

2. sz. melléklet: redmenta feladatlap, saját készítésű

https://redmenta.com/hu/solve?ks_id=71553269

 Redmenta Worksheet

Név, osztály:

Popásza auánya

Értékelés: ____/26 pont

1) Tedd a történetek alapján sorrendbe a mondatokat!

____/5 pont

- A beás is a pappal ment a bíróságra.
- A gazda feljelentette a papot.
- A pap minden étkezéshez evett egy tojást.
- Volt egyszer egy pap, akinek volt egy szolgája.
- A pap nyert a bíróságon.

2) Milyen származású a szolga?

____/1 pont

- beás német angol kínai

3) Mit kapott a pap a bíróságtól?

____/1 pont

idézést büntetést meghívót jutalmat

4) Mit vitt magával a bíróságra a beás?

____/1 pont

hegedűt pénzt téglát virágot

5) Döntsd el, hogy igazak vagy hamisak-e az alábbi állítások!

____/6 pont

Popá áve o szlugă, şjinyé nu făsje nyimik (mimik).

Igaz Hamis

Szlugă n sz n s-o băgăt c glă.

Igaz Hamis

Popá tată z lá o kásză, o mănkăt.

Igaz Hamis

Szlugă ungur o foszt.

Igaz Hamis

Szlugă j-o zsutăt âlu popă şă nyireszkă lâ birosăg.

Igaz Hamis

Popă o plătuyit âlu găzdi.

Igaz Hamis

6) Sjë ávut popă?

____/1 pont

Szlugă. Kukos.

7) Hungyé o mănkăt popă?

____/1 pont

Lá o kásză. Lá mămă.

8) Sjë o mănkăt popă lá tată mănkăré?

____/1 pont

Ou. Pugácsé.

9) Sjë o kăpătăt popă dă lâ birosăg?

____/1 pont

Bány. Idézés.

10) Kit j-o számlit gázdá áli popi?

-----/1 pont

Szláb. Mult. N-ár fi foszt dásztul totu vágyonu lu popi.

11) Sjinyé j-o ázsutát álu popi szá nyireszká?

-----/1 pont

Băjasu. Mámá. Fátá. Kupilu.

12) Keresd meg a szavak jelentését!

-----/6 pont

ro mult sjé vij fásjé trébé szá plătyászkă o lat dă vestyé sz-o umplut lună dă zî

tată zî

1 mindennap 2 nagyon sok 3 észrevette 4 mit fogsz csinálni 5 eltelt egy hónap 6 fizetnie kell

3. sz. melléklet:

Középszintű érettségi írásbeli feladatsor beás nyelvből, 2019. május

I. Umără-l pã szévegusztá, sî szkrijé zsjosz (GY) dáká-j gyirépt, o szkrijé (N) dáká nu-j gyirépt, sjé zsjosz szkrijény. Unu (0) c-árătány!

Mulcînsj d-áje nu mănînkă ou, kă gîngyestyé înr-on ou māj multă kalorijé aj, dăkit înr ált. Mágá aminyi, káré ku mănăkj szănătasjé sză fuglalkuzestyé, zîsjé, kă ásztá nu-j ása.

Ou ro bun nyi-j, sî áku poc umără păntru sjé n-ár fi szlobod sză-l lăszăny áfără d-întri mănăkj. Dákă măninsj ou, ku szuflyitu-c māj înr pucînyé rîndurj poc fi bityág, kă-c păzestyé szuflyitu.

Māj táré vij fi, sî tyéptu-c māj binyé sză păzestyé dă bityisugurj.

Māj multă putyeré vij áve dáká măninsj auă.

Māj repé tyé szăturj, sî nu c-o fi repé famé nisj átunsj, dáká dîn ou nu măninsj mult, kă inyimá-c k-on ou māj multă dobă lukră, dăkit ku mănăké áltă.

Sî pelye sî păru māj mîndru c-o fi, kă ou plyin aj dă vitamin B5.

Dákă aj dă gînd sză mîrsăvésty, c-ázsută ou, kă māj repé tyé szăturj, sî nu măninsj átit, kit aj szuktulit. Māj binyé c-o vinyi înr firé kutotu, dáká măninsj ou.

Păntru, kă māj multă putyeré-c dă, māj pucîn o fi înr tyinyé dîn sjăcă.

Sî otyi-c māj buny sz-or fásjé. Aszălye-c sî gyinci téj māj tárj or fi dă auă.

(Forrás <http://blogmania.hu/mikor-tojast-eszel-ezek-a-dolgok-tortennek-a-testteddel/> Letöltés ideje: 2017.02.01.

Beásra fordította: Orsós Anna)

GY= gyirépt
N= nu-j gyirépt

(0) *Mulcînsj áje gîngyestyé, kã ou plyin äj dã kalorijé.*

- 1 Jestyé aminy, káré ku mǎnkǎrj szǎnǎtǎsj szǎ fuglalkuzestyé.
- 2 Mulcînsj nu mǎnînkã ou.
- 3 Ou máj multǎ putyeré nyé dã sî repé nyé szǎturǎny dã jél.
- 4 Otyi nu c-or fi máj buny, dákã auã mǎninsj.
- 5 C-ázsutyǎ kit máj repé szǎ-c gyej zsjosz kilávije.
- 6 Ou nu sztǎ multǎ dobǎ înyimǎ-c.
- 7 Dákã ou mǎninsj, nisj sjácá nu ty-ápukã ásás repé.

0	1	2	3	4	5	6	7
GY							

https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2019tavasz_kozep/k_beas_19maj_fl.pdf, letöltés ideje: 2022.10.10.

4. számú melléklet

Középszintű érettségi írásbeli feladatsor beás nyelvből, 2018. május

III. Szévegu-l dă trijilye

Dîn szévegusztă vij styi, dă sjé s-o lăszăt on om cîgánkă.

Szfărsestyé mondaturilye! Kăré gîngyesty, kă gyirépt äj, tîrîjé-l alá!

C-árătăny, kum ány gîngyit:

(0) O cîgánkă ...

A) ro o mǎrsăvit.

B) ro tăré o bityizsjit.

17. Kăré o kunastyé zîsjé, kă

A) sz-o áflăt ku sjinyivă, d-áje s-o lăszăt cîgănu.

B) sză szfăgye ku cîgănu-s, nu sză prisjipe.

18. Kînd mikă-jră,

A) mult sză miskă, sî nu-jră grăsză.

B) má nisj átunsj nu-jră fătă szupcîré.

19. Kînd sz-o-mmărităt,

A) tot firbe, sî mănkă.

B) n-áve răgáz tévé sză vądă, kă tot lukrá.

20. Urtásji-j tot,

A) îj zîsje, kă je s-ásă-j mîndră.

B) o musztră păntu kilávilye-s.

21. Odătă o gîngyit, kă s-o dá kilávilye zsjosz, kă,

A) cîgănu-j tot o piszkile.

B) o urtăkă-j tăré o mǎrsăvit.

22. Kum sz-apukăt sză szlăbăszkă,

A) îh māj multyé rîndurj mănkă, dăkit māj înti.

B) ku zîlyilye flămănze.

23. Kum îj mirzsje zsjosz kilávilye
A) sí voje îj mirzsje.
B) sí máj mult sză miská.
24. Dăp-je sí ákásză,
A) áve dă gînd sză sză mistyé.
B) álmintrilye firbe, ká kînvá.
25. Cîgánkásztá păstyî arékityé áj dă zilyé
A) s-o-nvăcát családu, kit máj szănătosz sză kustyé.
B) s-o szirizit o diplomă dîn fitnessz.

https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2018tavasz_kozep/k_beas_18maj_fl.pdf, letöltés ideje: 2022.10.10.

Hangzóanyag: https://dload-oktatas.educatio.hu/erettsegi/feladatok_2018tavasz_kozep/k_beas_18maj_fl.mp3, letöltés ideje: 2022.10.10.

5. sz. melléklet: Minta recept

Pînyé

Je on kilo dă făjină, sí puny-o pă kupájé. Fă ku mîná dîn făjină on kujb mik, bágă-n je ocără szăré, on pik dă éleszto sí ápă. Dăp-áje ku mîná o răzmujesty, o lăcăsty, s-astyérzsj ku ápă. Sz-o bázsj î n tepsză ku făjină, dăp-áje-n ren sză sză kakă.

Forrás: http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/beas_nyelvkonyv/19_lecke.html, letöltés ideje: 2022.10.10.